

📖 **نقد کتاب** **رامین جهانپور**

نگاهی به رمان «وقت معلوم»

سایه‌ها به جای شخصیت‌ها

داستان «وقت معلوم» نوشته مهدی کفاش با یک توصیف گنگ و سوررئال آغاز می‌شود. «فؤاد» شخصیت اول و محوری داستان که یک روحانی است وقتی به هوش می‌آید خود را در اتاقی عجیب و غریب می‌بیند که در آنجا محکوم به حبس است.

این اتاق یک لامپ مهتابی با نوری سفید و بی‌روح دارد که ۲۴ساعته روشن است و دوربینی بر سقف که قامت بی‌جان فؤاد را زیر نظر دارد. اولین تعلیق داستان از همان صفحات اول آغاز می‌شود تا مخاطب را برای ادامه داستان ترغیب کند اما متأسفانه هر چقدر پیش می‌رویم بیشتر متوجه ساختار مبهم داستان می‌شویم.

ما در همان صفحات اولیه رمان متوجه این نکته می‌شویم که این داستان بلند، شخصیت‌های زیادی دارد که در پرداخت قصه، مخاطب را دچار سردرگمی می‌کند و خواننده داستان برای فهمیدن عمق ماجرای قصه باید حواسش به همه آنها باشد اما با این حال بیشتر شخصیت‌های داستان تا آخر کتاب به صورت یک تیپ باقی می‌ماند و نویسنده نمی‌تواند در طول ۲۸۶صفحه داستانش همه آنها را خوب بشکافد و برای مخاطب ساخته و پرداخته کند.

به جز فؤاد، شالده، اسماعیل، سرهنگ و بهمن حجت کاشانی، مابقی کاراکترها شبیه سایه‌هایی هستند که به طور موقت و گذرا وارد ماجراهای داستان شده و خیلی زود محو می‌شوند.

نویسنده کوشیده با طرح این داستان که رنگ و بویی تاریخی دارد به زندگی پرفراز و نشیب «بهمن حجت کاشانی» یکی از مبارزان معروف قبل از پیروزی انقلاب بپردازد که بر ضد رژیم پهلوی به با خاست اما در ظاهر می‌بینیم که فقط گوشه‌هایی از رمان مربوط به زندگی این مبارز است و مابقی ماجراهای داستان به شرح حال و وقایع اتفاق افتاده برای دیگر کاراکترها و خصوصاً فؤاد می‌پردازد.

زمان داستان به دهه ۱۳۵۰خورشیدی و بعد از انقلاب برمی‌گردد و مکان داستان هم شهرهای تهران، قم و مشهد است. حالا فؤاد که یک روحانی باسواد در جامعه است چرا توسط سازمان‌های امنیتی کشور بازداشت شده؟ این سؤالی است که شاکله اصلی داستان را تشکیل می‌دهد.

نویسنده، علاوه بر اینکه به چند موضوع تاریخی و اجتماعی پرداخته، تلاش کرده است به ساختاری متفاوت در زبان داستانش برسد.

نثر داستان گاهی به شیوه اول شخص از زبان شخصیت اول روایت می‌شود و گاهی هم دخالت نویسنده را در ورود به حوادث داستان می‌بینیم که از زاویه سوم شخص یا دانای کل به کالبدشکافی و شخصیت‌پردازی عناصر داستان می‌پردازد، البته داستان به جز تاریخی بودن از چاشنی شوق هم بر خوردار است.

فؤاد که تحصیلات حوزوی دارد و مدتی هم در خارج از کشور زندگی کرده دلباخته دختری به اسم شالده شده که همین موضوع باعث می‌شود ماجراهای داستان لایه‌دارتر شوند. از طرفی عموی فؤاد که یکی از مبارزان قبل از انقلاب است بعد از پیروزی انقلاب روحانی می‌شود و در یکی از حساس‌ترین پست‌های امنیتی کشور، درگیر سه پرونده تاریخی و اجتماعی می‌شود که فؤاد را هم درگیر پرونده‌ها می‌کند.

حالا فؤاد روحانی به خاطر اتفاق هایی که برایش افتاده باید به نیروهای انتظامی و قضایی به خاطر کارهایی که کرده یا نکرده به اصطلاح سین جیمم پس بدهد. داستان، آغاز خسته کننده‌ای دارد و همچنین پایان بندی داستان هم به طرز عجولانه‌ای شکل می‌گیرد.

از طرفی شخصیت‌های پر تعداد داستان هم باعث شده مخاطب با رمانی شلوغ و پرشخصیت مواجه شود، اما این همه نویسنده سراغ سوزهای رفته که در چند سال اخیر کمتر نویسنده‌ای به آن پرداخته است و این خود از ویژگی‌های بارز این داستان تاریخی و اجتماعی و تا حدودی ساختارگرا محسوب می‌شود. ناشر این کتاب شهرستان ادب است.

📖 تلویزیون

| روزنامه جوان | شماره ۶۱۰۷ | شنبه ۶ دی ۱۳۹۹ | ۱۱ جمادی‌اول ۱۴۴۲ | اذان ظهر: ۱۲:۰۵ | غروب آفتاب: ۱۶:۵۸ | اذان‌مغرب: ۱۷:۱۸ | نیمه‌شب‌شعب‌رغی: ۲۲:۲۰ | اذان‌صبح‌فردا: ۵:۴۲ | طلوع آفتاب‌فردا: ۷:۲۱

رکود خودساخته سریال‌سازی در سیما!

تلویزیون برای ایجاد تحولی چشمگیر نیاز به بازتعریف نگاه‌های ساختاری‌اش در سریال‌سازی دارد که آن را از دست آثاری کم‌تأثیر، تکراری و کم‌مایه رها کند و دوباره به صدر توجه و نگاه‌های مردمی برساند

■ **حسن حقیقی**

چند سالی است که آثار نمایشی تلویزیون اوضاع خوبی ندارند و به اصطلاح کمیته‌شان در هم‌راهی با مخاطب می‌لنگد. دیگر کمتر سریالی را می‌توان سریعاً گرفت که نقل محافل باشد و کمتر در جمعی، حرفی از اتفاقات در حال وقوع سریال‌های تلویزیون به میان می‌آید و سهم سریال‌ها از توجه مردمی هم روز در حال کم‌ترگ شدن است.

■ **کیفیت فدای کمیت**

اتفاق در حال وقوع در تلویزیون در سال‌های اخیر، کمیت افزوده شده و کیفیت فدا شده‌ای است که گریبان آثار نمایشی را گرفته و منجر به خروجی‌های ضعیف از سازمانی با گروه‌های عریض و طویل مدیریتی و اتاق فکرهای بسیار شده‌است. سریال‌ها با هزینه‌های فراوان ساخته می‌شوند و یکی پس از دیگری روی آنتن می‌روند اما درغ از جلب توجه و همراهی با مخاطب‌انبوه در مقایسه با دهه‌های پیشین، نقطه اشتراک اغلب آثار را می‌توان به نداشتن داستانی گیرا و قصه‌پردازی مناسب ربط داد که به تبع آن تأثیر گذاری حداقلی، عایدی بیننده است؛ بیننده‌ای که احتمالاً با وجود دسترسی فیزیکی و مجازی به آثار دیگر رسانه‌ها ترجیح می‌دهد به اخبار و از سر تاجاری به تماشای آثار به چندنان دلچسب تلویزیون خودمان قناعت کند.

در این شرایط راهکار جدید تلویزیون در سال‌های اخیر پخش آثار از جمع همان مجموعه‌ها با جلب توجه حداقلی و مبادرت به سری‌سازی آن هم در شکل عجولانه‌اش است که بیشتر از هر چیز دست خالی تلویزیون را عیان می‌کند.

■ **«بوم و بانو» کم‌مایه و کم‌گرم**

«بوم و بانو» به عنوان یکی از این مجموعه‌ها در فضای تاریخ معاصر از جمله آثاری بود که میان روایتی پالیوودی، هالیوودی و ایرانی سردرگم بود و داستانی را که قرار بود در بستری حسی

روزنامه سیاسی، اجتماعی و فرهنگی صبح ایران

صاحب امتیاز: پیام‌آوران نشر روز
مدیرعامل و مدیرمسئول: عبدالله گنجی
سر‌مدیر: غلامرضا صدقیان
آدرس: تهران، خیابان شهید مطهری
تقاطع میزای شیرازی، پلاک ۳۸۴
سازمان آگهی‌ها: ۸۸۳۴۱۶۵۴
روابط عمومی: ۸۸۴۹۸۴۴۸، شماره: ۶-۸۸۸۴۵۶۳۴
توزیع: شرکت نشر گستر امروز ۸۸۸۶۲۱۹۴
چاپ تهران: چاپخانه روزنامه جوان
www.javanonline.ir

| روزنامه جوان | شماره ۶۱۰۷ | شنبه ۶ دی ۱۳۹۹ | ۱۱ جمادی‌اول ۱۴۴۲ | اذان ظهر: ۱۲:۰۵ | غروب آفتاب: ۱۶:۵۸ | اذان‌مغرب: ۱۷:۱۸ | نیمه‌شب‌شعب‌رغی: ۲۲:۲۰ | اذان‌صبح‌فردا: ۵:۴۲ | طلوع آفتاب‌فردا: ۷:۲۱

■ **یک صفر بدون بیست و یکا**

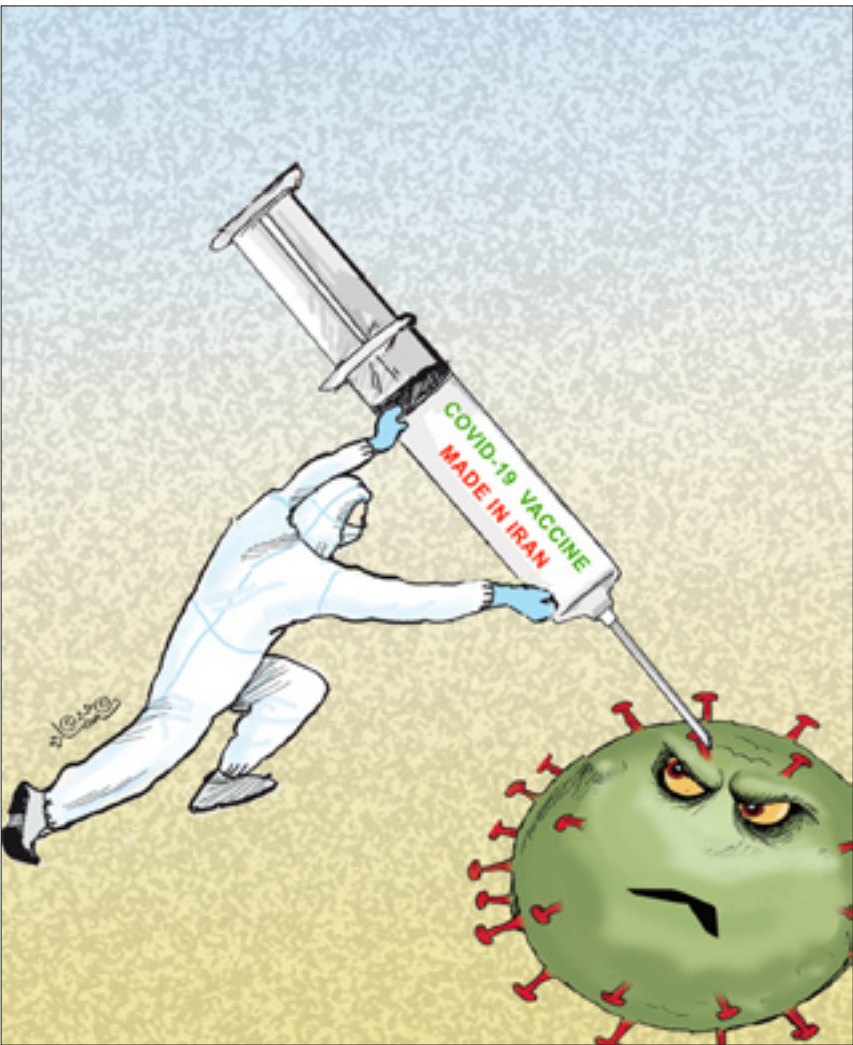
«صفر ۲۱» دست‌یخت جدید و کم‌دی تلویزیون بعد از مدت‌ها مصادف با ایام ششاد ماه ربیع بود که بیشتر از ا پیش برنامه‌ریزی نداشتن و تشخیص ندادن تلویزیون در خوراک‌سازی مؤثر و سرگرم‌کننده را توی چشم آورد. سریالی که شعوری و نمی‌اشک را می‌توان به نوعی مصداق حضور دو آشپزا در آش دانست، به شکلی واضح معایر با معیارها و استانداردهای عادی آثار طنز تلویزیونی ساخته شد که نهایتاً خوشامد هیچ سلیقه‌ای نشد و کمتر نظری را جلب کرد. این سریال بزرگ‌ترین ضربه را از قصه و فضای سردرگم و غیرقابل فهمش خورد که با هیچ منطقی جور در نمی‌آمد. نکته تعجب‌برانگیز این وسط، جمع‌بندی هشدارگونه و عبرت‌آموز در پایان هر قسمت از زبان کودک خردسال اثر بود که عقل می‌گفت اصلاً توضیح چی و شاید بهتر بود به جای انتها، الصاق می‌شد به ابتدای اثر برای آماجگی ذهنی که البته در آن صورت باز هم به علت وحدت‌ناداشتن موضوعی، فهم و تطبیقش با روند موقعیت خیلی میسر نبود.

■ **رکود سری سوم «از سرنوشت»**

آسیب نداشتن قصه و تأثیر درست برای سریالی مثل «از سرنوشت» بعد از پشت سر گذاشتن دو فصل موفق نیز تکرار شد. این سریال در فصل‌های اول و دوم ماجرای فراز و نشیب زندگی و سرنوشت دو رفیق بزرگ شده در پرورشگاه به نام سهراب و هاشم از دوران کودکی تا نوجوانی و جوانی بود با چاشنی‌های مرسوم و ملزوم و قابل انتظار از چنین روایت‌هایی، فصل سوم اما وصله ناجوری بود با چند سری پیشین که در واقع با روایت اتفاق‌هایی گذشت که در سری‌های اول و دوم به عنوان بیننده از آن مطلع شدیم و تنها سهراب داستان از آن بی‌خبر بود. بخش زیادی از زمان سری سوم سریال «از سرنوشت» به مرور و یادآوری رخدادهای به نمایش درآمده در دو سری قبلی با چاشنی موقعیت‌های اضافی، بازی‌های مصنوعی و کلیپ‌های ساده‌انگارانه گذشت و نهایتاً طغیان سخاگتی و ناگهانی هاشم که نشانه‌های سر به راهی داشت اما بنابر صلاحدید سازندگان و نه اقتضای داستان فریب خورد و طمع کرد.

چنین شرایطی در ماه‌های اخیر به نحوی دیگر درباره سریال‌هایی مثل «ایلد» و «سرسزده» نیز حاکم بود و این روزها سریال «شرم» که با وجود داشتن مایه‌های یک قصه خوب، اما قابل پیش‌بینی در تشخیص چگونگی پیشرفت داستانی و عاقبت شخصیت‌ها جلورفت که تمایل به پیگیری ادامه‌اش را زیر سؤال برد.

نهایتاً باید اذعان کرد تلویز برای ایجاد تحولی چشمگیر نیاز به بازتعریف نگاه‌های ساختاری‌اش در سریال‌سازی دارد که آن را از دست آثاری کم‌تأثیر، تکراری و کم‌مایه رها کند و دوساره به صدر توجه و نگاه‌های مردمی برساند.

📖 **فضای مجازی**

غوغای فعالان فضای مجازی در رثای سردار سلیمانی

یادواره رسانه‌ای مکتب سلیمانی در بخش‌های گوناگون از جمله تولیدات رادیویی و تلویزیونی شعر، موسیقی و تولیدات فضای مجازی در حال برگزاری است

■ **محمد صادقی**

نخستین یادواره رسانه‌ای مکتب سلیمانی به میزبانی خوزستان به پایان کار خود نزدیک می‌شود. یادواره رسانه‌ای مکتب سلیمانی در بخش‌های گوناگون از جمله تولیدات رادیویی و تلویزیونی، شعر، موسیقی و تولیدات فضای مجازی در حال برگزاری است. نکته قابل توجه این است که آثار تولید شده برای ارائه در فضای مجازی با حجم بالایی در این یادواره حضور دارند. «حمیدرضا زندی» رئیس کمیسیون فضای مجازی یادواره گفت:

سلیمانی در این باره می‌گوید: فعالان فضای مجازی بیش از ۱۷۰۰ اثر به مناسبت سالگرد سردار شهید حاج قاسم سلیمانی برای انتشار در فضای مجازی تولید کردند. زندی با بیان اینکه فراخوانی ویژه حول محور مرتبط با مکتب سلیمانی از آن شهید سلیمانی و خانواده شهید، شهید سلیمانی و کودکان و نوجوانان، شهید سلیمانی و رزمندگان ایرانی، شهید سلیمانی و رزمندگان اقلیت‌های دینی و ملیت‌های دیگر داده شد، می‌افزاید: از میان آثار ارسالی در مرحله اول دآوری ۲۶۳ اثر به اداره کل فضای مجازی ارسال شد و دبیرخانه اداره کل هم با تشکیل هیئت بررسی ۱۵۹ اثر را برای دآوری در نظر گرفت. خوزستان و مردم شهیدپرور از نخستین استانی بود که در یک وداع باشکوه، تشییع پیکر شهید سلیمانی را در حافظه تاریخ ثبت کرد. خوزستانی که مشهدالشهداست و شهید سلیمانی نسبت به این خاک و مردمانشان علقه و ارادت خاصی داشت؛ شهیدی که بخشی از خاطرات رشادتها و ایثارگری‌هایش در جغرافیای آن ثبت شده و خاکی سلیمانی خیز دارد؛ خوزستانی که شهید سلیمانی را فرزند خود می‌داند و به تربیت فرزندانی مثل او می‌اندیشد. برگزاری نخستین یادواره مکتب شهید سلیمانی در خوزستان روایتی از ارادت و خلوصی است که این استان و مردمانش به سردار دل‌ها دارند.

با همت و حمایت معاونت امور استان‌ها، مراکز استانی صدا و سیما و یک سال گذشته در تولیدات رسانه‌ای با محوریت زندگی و شخصیت‌ایبقدر شهید حاج قاسم سلیمانی، پیشگام بوده و در قالب ایتم‌های متنوع از مستند و گزارش و ساخت کلیپ و برنامه‌های گفت‌وگومحور تلاش کرده یاد و خاطره این شهید بزرگوار را زنده نگه دارد و اندیشه‌ها و آموزه‌های او را به مخاطب به ویژه نسل جدید منتقل کند. این پروسه حالا با برگزاری نخستین یادواره مکتب شهید سلیمانی

📖 جیبه جادو

در گفت‌وگوی «جوان» با باز یگر سینما و تلویزیون مطرح شد

فیلمنامه خوب نیاز به پژوهش جدی دارد

نقد آسیب‌هایی که ساختارهای وارداتی از غرب به جوامع وارد کرده‌اند از جمله زمینه‌های تولید محصولات سینمایی و تلویزیونی جذاب است، منسوط به اینکه روی فیلمنامه‌های آنها کار پژوهشی دقیق انجام گیرد. رامین نصیر بازیگر باسابقه با بیان این مطلب به «جوان» گفت: اخیراً درگیر بازی در فیلم «ساکن خیابان فرشته» به کارگردانی رضا مقصدوی و تهیه‌کنندگی و بازی محمدرضا شریفی‌نوی‌بدهام که داستانی درباره شرکت‌های بیمه دارد و من هم در حال داستان‌گویی اغلب در سینما و تلویزیون است ولی

اینکه داستانی انتقادی بگوییم و یک ایراد را کالبدشکافی کنیم، ارزش به شمار می‌رود. بازیگر «زیر آسمان شهر» و «چراغ جادو» خاطرنشان ساخت؛ شاید یکی از دلایلی که مخاطبان در سال‌های اخیر کمتر از تولیدات سینمایی و تلویزیونی استقبال می‌کنند همین باشد که درام‌های برتعلیق با محوریت مسائل مبتلابه جامعه ایرانی تولید نمی‌شود و اگر در این زمینه تلاش شود، قطعاً باافزایش تدریجی مخاطب نیز روبه‌رو خواهیم بود.

فیلم که مردم دست‌کم درباره هنرمندان بیشتر بدانند.